

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Svmma, Sive Avrea Armilla Bartholomæi Fvmi Placentini,
ordinis Prædicatorum, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris**

Fumo, Bartolomeo

Antverpiae, 1570

Inqvisitio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30427

dire tenemur.

IN OBEDIENTIA.

IN OBEDIENTIA, qua quis suo superiori in his, in quibus subiectur, non obedit, si hoc hat ex intentione non obediendi, est peccatum mortale ex genere suo: quia iniuriam facit superiori, cōtemnens eius praeceptum. Nam idem est contemnere praeceptū, & nolle ex intentione obedire praecepto. Sic enim patet, quod praecepto nō vult subdi. Et quia patia sunt, nolle ex intentione obediare, & cōtemnere, & contemptus ubique damnablest censetur, idēo mortale peccatum est. Et hic intellige per praeceptum, non tantum illud praeceptum formale obligans ad mortale: ut cū dicitur in virtute spiritus sancti, &c. vel pricipiendo mādamus, & huiusmodi, sed omnemādātūm quomodoconquē obligans subditum ad obediendum, prout praeceptum in mortalibus distinguuntur contra confūlūm. Inscilige etiam inobedientiam formaliter, scilicet ex intentione. Alter veniale est, vt proximā, vel ratione actus imperfēcti. Si autem non obediāt non ex intentione non obediendi, sed ex negligētia, vel alia causa, tunc peccatum iudicandum est secundum materiam circa quam ēt. Nam si circa praecepta Dei, vel præcepta formalia superiorum peccatur mortaliter, nisi impotētia, vel causa sufficiens excusat, instā, Obedientia. §. 12. Præceptum. §. quartio.

IN Q VIET VDO, per quam judicialiter proceditur ad inquitēda criminis, si sit specialis contra certam personam, ad pœnam imponendam, requirit clamorosam infamiam præcedentem, in cap. qualiter & quando cī. secundo. de accusat. non autem quādō est generalissima, vel generalis super aliqua provincia vel loco. de accusatione. cap. heut olim. Sed si sit contra specialem personam, aut sit contra prælatum secularem, & tunc non debet fieri, nisi tanta præcedat infamia, vt sine scandalo, vel periculo dissimilari non possit, vt in dict. c. qualiter secundum veritatem contrafaciat, ter & quādo. vel sit contra subditum secula

quod tamē existimat non esse. Ec hæc determinatio est secundum men tem S. Thom. 4. senten. distinct. 15. & secunda secundæ. q. 147. vbi loquitur de ieiunio. & Pa. in tub. de obser. ie. Et sicut dictum est de præceptis statutorum: ita dicendum est de præceptis prælatorum, quō ad culpam, quia obligat siue sint pœnalia, siue non: nisi quando lex vel præceptum declararet non obligare ad culpam, sed tanū ad pœnam, sicut fit in constitutionibus fratribus prædicatorum, infra lex. §. 4. Distinctio. quam ponit Hen. de Gan. in quol, de præceptis statutorū, est in utilis.

IN Q VIET VDO.

IN Q VIET VDO mentis, est filia avaritiae. Nā ex hoc quod quis valde ad aliquid afficitur, circa illud mente occupatam tenet, vel circa negotia secularia ex affectu avaritiae, vel circa verea, vel circa alia, secundum diuersum affectum hominum. Et communiter veniale peccatum est, quando ver satur circa materiam venialiter malā. Si verò circa materiam malam mortaliter, vt esset fornicatio, vel huiusmodi, & cum animo deliberato, tunc mortale esset peccatum, secundum Caietanum in summa ibi. Si ob mentis inquietudinem quis omittat, quæ ad salutem necessaria sunt, vt confessiō, & similia, talis inquietudo mortaliter est.

IN Q VISITIO.

IN Q VISITIO, per quam judicialiter proceditur ad inquitēda criminis, si sit specialis contra certam personam, ad pœnam imponendam, requirit clamorosam infamiam præcedentem, in cap. qualiter & quando cī. secundo. de accusat. non autem quādō est generalissima, vel generalis super aliqua provincia vel loco. de accusatione. cap. heut olim. Sed si sit contra specialem personam, aut sit contra prælatum secularem, & tunc non debet fieri, nisi tanta præcedat infamia, vt sine scandalo, vel periculo dissimilari non possit, vt in dict. c. qualiter secundum veritatem contrafaciat, ter & quādo. vel sit contra subditum secula

IN QVISITIO.

secularem, & tunc sufficit praecessio clamorosae infamiae, etiam sine scandalo, & periculo, ut in dicto capitulo qualiter & quando. Aut sit contra regularem, & tunc aut agitur ad pœnitentiam, vel correctionem, & non est necesse seruare hunc ordinem, sed de facili processu potest, ut in ceteris reprehensibilibus, de appellatio. Aut inquiritur contra pralatum regularem, & debet iste ordo seruari, sed non ad vnguem, sicut non seruatur in prælatis qui remouentur ab administratione secundum voluntatem abbatis: ut in capitul. cum ad monasterium de statu regula. Quædam vero sit inquisitio non ad pœnam imponendam, sed ex debito officij, ut puta, quod quis non contrahat matrimonium, propter aliquid impedimentum, vel non promouetur ad prælatutam, vel electus non confitemetur si reperiatur viciosus, &c. & sic non præexigitur talis infamia, ex quo sit ex debito officij. Ad hoc facit capitulo quædam, cum multis similibus de electione. Ex quod dicendum est infamiam debere præcedere, limitat Panormitanus quando sit inquisitio per ordinarium de suo mero officio, tunc non est necesse recipi testes super infamiam, sed satis est sibi constare, ut in dicto capitulo, qualiter & quando, ubi tantum exigitur, ut ad aures superioris peruenientia viris prouidis, & honestis. Seclusus in delegato, vel ordinario procedente ad instantiam partis. Panormitanus in capitulo cum oporteat, de accusationi, & capit. dilecti. De quibus possit inquisitio fieri, vide Silu. ibi primo, quæstio. 2.

² QUILIBET prælatus potest & tenetur contra subditum inquirere, ne subditorum tanguis de manibus eius exquiratur in die iudicij, de officio ordinari. capitulo irrefragabili. Quomodo autem prædictè procedatur in inquisitione, vide Tab. ibi. §. primo, & secundo & Sil. verb. inquisitio. 1. quæstion. 5. & Archi. floren. 3. par. titul. 9. capi. 7. 8. & 9.

³ AN inquisitus de aliquo criminis, & confessus, possit de omnibus alijs in-

quiri, supra, Accusatio. §. 10. quia Calesta. tenet contra Pet. vel Pal.

⁴ IN QVISITVS, & confessus crimen, non debet interrogari ad hoc, q̄ sit testis, quia cum sit infamia iam, non potest facere sufficiens indicium, secundum Baldum supra, indicium. §. 6. sed interrogatur, ut per eius dictum veritas ab alijs possit inueniri.

⁵ IN QVISITVS potest recusare iudicem, si habet eum suspectum. c. cum speciali. de appellatio. ut quia ex odio procedit, vel quia est criminosus argu. canon. iudicet. 13. q. 7. Potest etiam negare infamiam præcessisse, & conseq̄ter iudicem hoc primò cognoscere oportebit.

⁶ IN DEX non debet protegere contra personam singularē inquirendo, sine instantia partis, secundum Panormitan. in capitul. ad nostram ele. 2. de iure iurand. sed libello dato, & seruato ordine iuris, etiam si factum sit notoriū, nec valet citatio, nisi partem petente, nisi sit causa miserabilium personarum, quæ se uerti non possunt, ut limitat Bartolus ff. de damn. infect. l. 4. §. hoc autem iudicium. Semper debet adesse accusator, secundum Thom. secunda secund. q. 67. a. 3. & publica infamia, locum accusatoris tenet, secundum Thom. ibi, ad 2. & evidenter facti. In denunciatione vero, quia non intenditur peccantis punio, sed emendatio, & non agitur contra reum, sed pro eo, non est necessarius accusator, ut dicit Thom. ubi supra, infra, iudex. §. 3. Denunciatio. §. 1.

⁷ IN DEX procedens ex meo officio, recipit iutamentum ab illis, contra quos fienda est inquisitio, non autem quando procedit ad instantiam alterius, ne instruat aduersarium, qui habet probare ea, quæ denunciauit. Secundo non tenetur recipere probationem super famam, satis est enim quod confiteat, ut dictum est, seclusus procedit ad instantiam partis, de accusa, capit. cum oporteat. Tertio non admittit probationes contrarias, sive bona fama, seclusus si ad instantiam patitur

partis: non enim ita præsumitur contra iudicem, sicut contra patrem: ut in capitul. nostra. de procuratoribus. & in capit. ad audientiam. de præscripti. Quattuor, non sit litis contestatio, si eut quando proceditur parte petente, capitu. cum. dilectus. de pur. ca. Quin- to, possunt recipi testes publicatis attestationibus, quia cestat timor subornationis: secus quando proceditur parte petente. Hæc Panormita. in di- cto capitulo. qualiter & quando. el. se cundo. in gloss. i.

² Q. v. i. d. si prælatus mandet sub præcepto, excommunicatione, vel iura- mento, ut quicunque scit aliquem, vel aliquos fecisse tale maleficium, tene- tur hoc manifestare. Respondeo se- cundum Bartolum in l. in ciuilem. C. de furi. & Panormitan. in ca. qui cum fure, de furi. Sit prius conclusio. Si po- tent manifestare furtum sine manife- statione furis, & sine præjudicio pro- priu, quando mandatur in commu- ni, in omni euentu tenetur sciens re- veclare, aliter peccat. Secunda conclu- sio. Quando notoriu est, talem fecisse hor maleficium, tenetur revealare. Tertia conclusio, Quando non est pu- blicum, tamē potest probare per duos testes, sine ipso tenetur revealare, non tamen proprijs expensis, nec ei, qui passus est iuriariam, sed indici, secun- dum Hosti. in c. episcopus. 15. q. 6. vel illi, cui iudex præcepit revealandum. Quarta conclusio, Si hoc non est no- torium, nec possum probare per duos testes, non teneor, imo non possum revealare tanquam iudici, per cap. ple- runque. 2. q. 7. nec prælatus potest mihi præcipere ut isto modo revealam. Facit clem. nolentes, cum gloss. de hæ- ret. Quinta conclusio, Si omnino ete- do, quod prælatus procedet non tan- quam iudex, sed vt pater ad emendatio- nem delinquentis, & non ad penam, quidam dicunt quod tenetur dicere secrete aliter non dicendo, facere et con- tra charitatem: intellige quando om- nino credit posse prodesse, non tamen incurrit excommunicationem la- tam non revealando. Non enim scit

hociuridice, ut excommunicatione in- tendebat, nec præceptum, vel iura- mentum trasgredieretur. Si autem quis habeat in confessione, nullo mo- do debet dicere per quodcumque præ ceptum. Si autem alio modo habet in secreto, vel sub iuramento, non sic tenetur celare, sed potest revealare in- quantum iura sinunt, quia sic intelli- gitur tale iuramentum supra. Excom- municatio. §. 2.

⁹ S E D quid si in excommunicatione dicatur quod manifestet, etiam si te- netur sub titulo recompensationis: su- pra. Excommunicatio. §. 32. Furtum. §. 15. Respondet Angel. ver. futrum. §. 41. quod sententia debet intelligi quâ- do non est certus, aliter si præcipere, sententia continet intolerabilem er- torem: quia perinde esset, ac si præci- peret dare suum proprium, quod non est intelligendum. sed de eo quod tenet sine certitudine. Si enim ibi exprimit etiam quod iustè detineat, tunc talis sententia continet intolerabilem ero- rem. Si autem in sententia continet etiam sub titulo recōpenſationis, tunc debet verba similiter intelligi, id est, si iniustè detinet. Vnde iustè talis clau- sula potest apponi, nec sic continet er- torem intolerabilem, & sic communi- ter transeunt doctor. & videntur bend determinare.

¹⁰ S i delictum est manifestum, & de linquens occultus, & fulminatur sen- tentia excommunicationis contra eum, qui tale quid fecit, nisi se manifestet, vel restituat, &c. quod potest fieri, per ea quidam. s. q. 1. tunc delinquens non tenetur se manifestare, nec incur- rit sententiam, quando in hoc casu secreto nō habet iudicem nisi Deum. Prælatus autem potest in genere præ- cipere, in specie autem nullus tenetur, nisi adhuc indicia. Adverte tamen, q. et si non teneatur seipsum prodere, te- netur tamen satisfacere si potest, ali- ter excommunicatur, secundum Caie- ta. s. 2. q. 69 ar. 1. & præsertim quādo sub disunctione ponitur, sicut in d.c. quidam. Si autem fieret talis excom- municatio

IN QVISITOR.

niciatio per modum statuti, q; semper respectu futuri fit, tunc ligaret oculum delinquentem, ut dicit glo. in cle. i. de hære. Ex hoc habes, quod quando

prælatus præcipit super occultis omnino, non tenetur quis respodere, quia in hoc non est suus iudex. suprà, Excōmunicatio. §. 31. Hæc à confessore bene sunt ponderada, ne pro excommunicato habeat, qui nō reuelauit, in casu, quo non tenebatur reuelare.

²¹ RELIGIOSI & si non teneantur sequi apices iutis in iudicijs, sicut & in electionibus, vt pater per suas constitutiones, maximè in ordine prædicorum, tenentur tamē seruare ea, quæ sunt de essentia iuris, vt q; non procedant sine accusatore, vel infamia, & huiusmodi, ac sine testibus: hæc enim prætermitti non possunt, cùm sit de essentia iudicij, sine quibus iudicium est iniquum. vide Archi. Flor. 3. par. titul. 9. c. 15. infra, Iudex. §. 18.

²² RELIGIOSVS de crimine vehementer præsumptius. & veritatem no- lens recognoscere, potest ponit ad quæstiones, id est, tormenta. Quia quamvis secundum iura ciuilia liber homo ad torturam ponit non debeat, sed serui tantummodo, vt si. de quæstio. per totum, tamen quia faciens peccatum est seruus peccati, ut dicitur Ioann. 8. 36 id est talis ut seruus ponit potest ad quæstiones. vt 6. quæstion. i. canon. illi Et potest arrestari, seu detineti, ut dicit Benedict. X. 11. in statuto ad minores. nullo tamen modo est à quæstionibus inchoaduni, de regulis iuris cap. cùm in contemplatione, quia siue prælatus, siue alius de eius mandato, vim inferens clericu parato corrigi, & obediens, excommunicatus est, de sentent. excommunicata. vniuersitatis. & hoc tenet Holl. & Archi. & si statim hoc fieret, nulla præsumptione præcedente, esset appellandi locus per e. non solent u. quæst. 6. Quæstiones autem huiusmodi circa clericos, debent esse moderatae, propter periculum excommunicationis, & propter hoc, quod iudicium pessimum est, quod ex suspicione, vel extorta confessio-

sione fit, vt in canon. si sacerdotibus, aliqui contemnunt, aliqui potius metiri volunt, quam pati.

¹³ ENORMIA crimina in religioso dicuntur omnia mortalia argu. in d. illi. & pro qualibet tali potest quilibet religiosus actari ad custodiam, si expedit correctioni, nō autem ad penitentiam, sed pro his quæ exprimuntur in statutis sui ordinis, vel eis æquipantur arbitrio discretorum. Non est tamen de facili clericus incarcerandus, quia excommunicatus est, qui iniuriosè clericum detinet. per cap. nuper de lentiua excommunicati, ne propter incarcerationem quis efficietur infamis, nisi quando iuste carcere mancipatur. Suprà infamia. §. 9. Nam de carcere, & catenis quis quandoquid ad dignitatem egreditur, vt de Joseph legimus Gen. 39. cap. & de Petro & Paulo.

IN QVISITOR.
¹⁴ IN QVISITOR hæretice prauitatis debet attingere quadraginta annos in clem. dolentes, de hæretic. & constituantur inquisitores per generales, & provinciales, ac ministros ordinis prædicatorum, & minorum, secundum glo. ibi. quibus a sede apostolica est cōmissum, & mortuo summo pontifice, à quo habent autoritatem, & à quo dicuntur instituti, nō expirat eorum authoritas. capi. ne aliquid de ha. ret. libr. 6. & sunt delegati Papæ, & non ordinarij, ut in c. vi offici. de hæret. lib. 6. Et possunt remoueri per eos, per quos instituantur, ex privilegio, & ex rationabili causa, & non libere: ut dicitur in directorio inquisitorum, & in literis Papæ, & sunt perpetui, nisi instituantur ad beneficium sedis, ut in capit. gratiosè de re script. & possunt instituere ibi vicarios, vnum vel plures, per dictam glo. & non est necesse dictos vicarios habere quadraginta annos, sed suffici quod habeant 30. vt declarat Clemens V. 11. in breui directo Magistro Paulo Burdigelle, quod incipit, Cūm sicut. & quod vidi, & scripsi.

118.

